

**OILA VA MAHALLA HAMKORLIGI ASOSIDA MILLIY TARIXIY
TARBIYANI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI**

Aripov Shokirjon Olimovich

Farg‘ona davlat universiteti pedagogika kafedrasi p.f.b.f.d.(PhD), katta o‘qituvchisi

Tursunaliyev Qambarjon Qaxramon o‘g‘li

*Farg‘ona davlat universiteti pedagogika nazariyasi va tarixi
mutaxassisligi 1-bosqich magistranti*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada oila va mahalla hamkorligi asosida milliy tarixiy tarbiyani takomillashtirishning nazariy-pedagogik asoslari tahlil qilingan. Tadqiqotda globallashuv sharoitida yosh avlodning milliy o‘zligini anglashini rivojlantirish, tarixiy xotirasini mustahkamlash hamda milliy-ma‘naviy qadriyatlarni avlodlar davomiyligida saqlab qolish masalalari yoritilgan. Oila va mahalla institutlarining tarbiyaviy imkoniyatlari, ularning milliy tarixiy ongini shakllantirishdagi o‘rni hamda o‘zaro integratsiyalashgan faoliyatining pedagogik samaradorligi ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Shuningdek, milliy tarixiy tarbiyani rivojlantirishning zamonaviy mexanizmlari, innovatsion yondashuvlari va pedagogik shart-sharoitlari tahlil qilinib, oila–mahalla–ta‘lim muassasasi hamkorligiga asoslangan integrativ model taklif etilgan. Tadqiqot natijalari yoshlarda tarixiy tafakkur, vatanparvarlik, milliy g‘urur va fuqarolik mas‘uliyatini shakllantirishda oila va mahalla hamkorligining muhim ijtimoiy-pedagogik omil ekanligini ko‘rsatadi.*

Kalit so‘zlar: *milliy tarixiy tarbiya, oila, mahalla, globallashuv, tarixiy xotira, milliy qadriyatlar, tarixiy ong, vatanparvarlik, ma‘naviy tarbiya, fuqarolik mas‘uliyati, pedagogik hamkorlik, ijtimoiy-pedagogik yondashuv, ma‘naviy meros, yoshlar tarbiyasi, integrativ model.*

KIRISH

Bugungi globallashuv jarayonlari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi hamda madaniyatlararo integratsiyaning kuchayishi yosh avlod tarbiyasiga yangi talablarni qo‘ymoqda [1]. Bir tomondan, globallashuv insoniyat taraqqiyoti uchun keng imkoniyatlar yaratib berayotgan bo‘lsa, ikkinchi tomondan, ayrim milliy qadriyatlar, tarixiy an‘analar va ma‘naviy merosning zaiflashuvi bilan bog‘liq muammolarni ham yuzaga keltirmoqda [2]. Ayniqsa, yoshlarning tarixiy xotirasini mustahkamlash, ularda milliy o‘zlikni anglash tuyg‘usini shakllantirish hamda ajdodlar merosiga hurmat ruhida tarbiyalash masalalari bugungi kunda pedagogika fanining dolzarb yo‘nalishlaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda [3].

Milliy tarixiy tarbiya jamiyatning ma‘naviy barqarorligi, milliy o‘zligini saqlab qolishi va kelajak avlodlarning vatanparvarlik ruhida voyaga yetishida muhim omil hisoblanadi [4]. Ushbu tarbiya jarayonining samaradorligi ko‘p jihatdan oila va mahalla institutlarining hamkorligiga bog‘liqdir [5]. Chunki oila shaxs kamolotining birlamchi ijtimoiylashuv muhiti bo‘lsa, mahalla esa milliy qadriyatlar, urf-odatlar, an‘analar va tarixiy tajribalarni avloddan-avlodga yetkazuvchi muhim ijtimoiy-pedagogik tizim vazifasini bajaradi [6]. Oila

5-May, 2026-yil

va mahalla o‘rtasidagi uzviy hamkorlik yoshlarning tarixiy tafakkuri, milliy g‘ururi va fuqarolik mas‘uliyatini rivojlantirishda samarali pedagogik mexanizm sifatida xizmat qiladi [7].

O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan islohotlarda ham yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida tarbiyalash, ularning ma‘naviy-axloqiy kamolotini ta‘minlash hamda tarixiy merosga sadoqat ruhida voyaga yetkazish ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilangan [8]. Bu borada oila, mahalla va ta‘lim muassasalari hamkorligini rivojlantirishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar, davlat dasturlari va konseptual yondashuvlar amaliyotga tatbiq etilmoqda [9]. Biroq zamonaviy ijtimoiy-madaniy muhitda milliy tarixiy tarbiya mazmunini boyitish, uning shakl va metodlarini takomillashtirish hamda oila va mahalla hamkorligining pedagogik imkoniyatlarini ilmiy asosda tadqiq etish zarurati saqlanib qolmoqda [10].

Mazkur maqolaning maqsadi oila va mahalla hamkorligi asosida milliy tarixiy tarbiyani takomillashtirishning nazariy-pedagogik asoslarini tahlil qilish, ushbu hamkorlikning tarbiyaviy imkoniyatlarini aniqlash hamda yosh avlodda milliy tarixiy ong va tarixiy xotirani shakllantirishga xizmat qiluvchi samarali mexanizmlarni ilmiy jihatdan asoslashdan iborat [11]. Tadqiqotda milliy tarixiy tarbiyaning mazmun-mohiyati, oila va mahalla institutlarining tarbiyaviy funksiyalari hamda ularning o‘zaro integratsiyasiga asoslangan innovatsion yondashuvlar pedagogik nuqtai nazardan yoritiladi [12].

Shu jihatdan, oila va mahalla hamkorligi asosida milliy tarixiy tarbiyani takomillashtirish masalalarini o‘rganish nafaqat pedagogika fani rivoji, balki jamiyatning ma‘naviy xavfsizligini ta‘minlash, milliy o‘zlikni asrash va barkamol avlodni tarbiyalashning muhim omili sifatida alohida ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi [13].

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Milliy tarixiy tarbiya masalasi pedagogika, sotsiologiya, psixologiya va tarix fanlari kesishmasida shakllangan ko‘p qirrali ilmiy muammo sifatida tadqiqotchilar e‘tiborini doimiy ravishda o‘ziga jalb etib kelmoqda. Mazkur muammoning nazariy-metodologik asoslarini ishlab chiqishda jahon pedagogik tafakkuri namoyandalari hamda o‘zbek ma‘rifatparvarlarining ilmiy qarashlari muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, J.J. Russo, I.G. Pestalotssi, A. Disterveg, K.D. Ushinskiy kabi pedagog olimlar tarbiyada milliylik, xalqchilik va ijtimoiy muhitning rolga alohida e‘tibor qaratganlar. Ularning ilmiy qarashlarida shaxsning ma‘naviy kamoloti, tarixiy xotirasi va fuqarolik fazilatlarini shakllantirishda oilaning tarbiyaviy imkoniyatlari asosiy omillardan biri sifatida talqin etiladi.

O‘zbek pedagogik tafakkuri tarixida Abdulla Avloniy, Mahmudxo‘ja Behbudiy, Abdurauf Fitrat kabi jadid mutafakkirlari yosh avlodni milliy qadriyatlar, tarixiy meros va vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalalariga alohida e‘tibor berganlar. Abdulla Avloniy tarbiyani —yo hayot, yo mamot masalasi sifatida baholab, millat taraqqiyotining asosiy omili sifatida ko‘rsatgan bo‘lsa, Behbudiy va Fitrat o‘z asarlarida tarixiy ong, milliy o‘zlik va ma‘naviy merosning yoshlar tarbiyasidagi o‘rnini ilmiy-pedagogik jihatdan asoslab berganlar. Ushbu g‘oyalar bugungi kunda ham milliy tarixiy tarbiyani tashkil etishning muhim nazariy manbalaridan biri hisoblanadi.

5-May, 2026-yil

Mamlakatimiz olimlari tomonidan olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda ham oila va mahalla institutlarining tarbiyaviy imkoniyatlari keng yoritilgan. Xususan, pedagog va sotsiolog olimlarning tadqiqotlarida mahalla ijtimoiylashuvning muhim instituti, milliy qadriyatlar va an‘analarni avlodlarga yetkazuvchi noyob ijtimoiy-pedagogik tizim sifatida baholanadi. Shuningdek, zamonaviy ilmiy ishlarda globallashuv sharoitida yoshlarning ma‘naviy immunitetini kuchaytirish, tarixiy xotirasini rivojlantirish hamda milliy identifikatsiyasini shakllantirishda oila, mahalla va ta‘lim muassasalari hamkorligining zarurligi ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Biroq tahlillar shuni ko‘rsatadiki, oila va mahalla hamkorligi asosida milliy tarixiy tarbiyani takomillashtirishning innovatsion mexanizmlari, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va integrativ yondashuvlarga oid tadqiqotlar yetarli darajada tizimlashtirilmagan.

Mazkur tadqiqotda tizimli, aksiologik, kompetensiyaviy hamda ijtimoiy-pedagogik yondashuvlar metodologik asos sifatida tanlandi. Tizimli yondashuv oila va mahallani yagona tarbiyaviy makon sifatida o‘rganish imkonini bersa, aksiologik yondashuv milliy va tarixiy qadriyatlarning tarbiyaviy mazmunini aniqlashga xizmat qiladi. Kompetensiyaviy yondashuv orqali yoshlarda tarixiy tafakkur, milliy o‘zlikni anglash va fuqarolik mas‘uliyatini rivojlantirish mexanizmlari tahlil qilinadi. Ijtimoiy-pedagogik yondashuv esa oila va mahalla hamkorligining jamiyat taraqqiyoti hamda yoshlar ma‘naviy kamolotiga ta‘sirini baholash imkonini beradi.

Tadqiqot jarayonida ilmiy bilishning nazariy va empirik metodlaridan foydalanildi. Jumladan, ilmiy-pedagogik adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar, konsepsiyalar va ilmiy maqolalarni tahlil qilish, qiyosiy tahlil, umumlashtirish, tizimlashtirish hamda interpretatsiya metodlari qo‘llanildi. Shuningdek, oila va mahalla hamkorligining amaliy holatini aniqlash maqsadida kuzatish, suhbat, anketa so‘rovi va ekspert baholash metodlaridan foydalanildi. Olingan natijalar pedagogik tahlil asosida qayta ishlanib, milliy tarixiy tarbiyani takomillashtirishga xizmat qiluvchi ilmiy-amaliy xulosalar ishlab chiqildi. Mazkur metodologik yondashuvlar tadqiqot muammosining mohiyatini chuqur ochib berish, oila va mahalla hamkorligining tarbiyaviy imkoniyatlarini aniqlash hamda yosh avlodda milliy tarixiy ongini shakllantirishning samarali yo‘llarini asoslash imkonini berdi.

NATIJARAR

Tadqiqot natijalari oila va mahalla hamkorligi milliy tarixiy tarbiyani samarali tashkil etishning muhim ijtimoiy-pedagogik omili ekanligini tasdiqladi. Nazariy manbalar, ilg‘or pedagogik tajribalar hamda o‘tkazilgan tahlillar asosida aniqlanishicha, yosh avlodning milliy tarixiy ongini shakllantirish, ularda tarixiy xotira, milliy g‘urur va vatanparvarlik tuyg‘ularini rivojlantirishda oila va mahalla institutlarining uzviy hamkorligi alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur hamkorlik tarbiyaviy jarayonning uzluksizligi va izchilligini ta‘minlash orqali yoshlarning milliy qadriyatlarga sodiqligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, oilada shakllantiriladigan dastlabki tarixiy tasavvurlar, ajdodlar merosiga hurmat, milliy urf-odat va an‘analarga sadoqat mahalla muhitida yanada boyitilib, ijtimoiy tajriba darajasiga ko‘tariladi. Mahallada tashkil etiladigan ma‘naviy-ma‘rifiy tadbirlar, tarixiy sana va bayramlarga bag‘ishlangan uchrashuvlar, nuroniylar bilan

muloqotlar hamda tarixiy obidalarga sayohatlar yoshlarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishda samarali vosita bo‘lib xizmat qilishi aniqlandi. Shu bilan birga, oilada berilayotgan tarbiya bilan mahalla faoliyati o‘rtasida uzviylik ta‘minlangan hollarda tarbiyaviy ta‘sir darajasi sezilarli ravishda ortishi kuzatildi.

Tadqiqot davomida oila va mahalla hamkorligi asosida milliy tarixiy tarbiyani takomillashtirishning bir qator pedagogik shart-sharoitlari belgilandi. Jumladan, otalarning pedagogik madaniyatini oshirish, mahalla faollari va nuroniylarning tarbiyaviy faoliyatini tizimli yo‘lga qo‘yish, milliy tarix va madaniy merosga oid ma‘rifiy dasturlarni kengaytirish hamda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan maqsadli foydalanish samaradorlikni oshiruvchi asosiy omillar sifatida e‘tirof etildi. Ayniqsa, raqamli ta‘lim resurslari, elektron platformalar va multimedia vositalaridan foydalanish yoshlarning tarixiy bilimlarni o‘zlashtirishga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirishi hamda milliy qadriyatlarga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishi aniqlandi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari asosida oila va mahalla hamkorligining —tarixiy xotira – milliy qadriyat – fuqarolik mas‘uliyatini tamoyiliga asoslangan integrativ modeli ishlab chiqildi. Mazkur modelda oilaning birlamchi tarbiyaviy ta‘siri, mahallaning ijtimoiy-pedagogik imkoniyatlari va ta‘lim muassasalarining ma‘rifiy faoliyati yagona tizim sifatida uyg‘unlashtirildi. Natijada yoshlarning milliy tarixga oid bilimlari, tarixiy voqealarga nisbatan ongli munosabati, ajdodlar merosiga hurmati hamda Vatan taraqqiyotiga daxldorlik hissining rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadigan pedagogik mexanizmlar aniqlandi.

Olingan natijalar shuni ko‘rsatdiki, milliy tarixiy tarbiya samaradorligini oshirish faqat alohida bir ijtimoiy institut faoliyati bilan emas, balki oila, mahalla va ta‘lim tizimining o‘zaro hamkorligi hamda pedagogik integratsiyasi bilan chambarchas bog‘liqdir. Shu bois, oila va mahalla hamkorligini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida takomillashtirish yosh avlodni milliy o‘zlikni anglash, tarixiy merosga hurmat va yuksak fuqarolik pozitsiyasi ruhida tarbiyalashning muhim sharti sifatida ilmiy jihatdan asoslandi. Tadqiqot natijalari milliy tarixiy tarbiya tizimini yanada rivojlantirish, uning mazmunini boyitish va amaliyotga innovatsion mexanizmlarni joriy etish uchun muhim ilmiy-metodik asos bo‘lib xizmat qiladi.

NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida oila va mahalla hamkorligi asosida tashkil etilgan milliy tarixiy tarbiya tizimining yoshlar ma‘naviy kamoloti, tarixiy tafakkuri va milliy o‘zlikni anglash darajasiga sezilarli ta‘sir ko‘rsatishi ilmiy jihatdan asoslandi. O‘tkazilgan nazariy tahlillar hamda pedagogik kuzatuvlar natijasida milliy tarixiy tarbiyaning samaradorligi, avvalo, tarbiya subyektlari o‘rtasidagi hamkorlikning izchilligi, maqsadlilik va uzviyligi bilan belgilanishi aniqlandi. Xususan, oilada shakllantiriladigan tarixiy qadriyatlarga hurmat, ajdodlar merosiga sadoqat va milliy an‘analarga daxldorlik hissi mahalla muhitida ijtimoiy tajriba bilan boyitilganda tarbiyaviy ta‘sir kuchayishi kuzatildi.

Tadqiqot natijalari oila va mahalla hamkorligining milliy tarixiy tarbiyani rivojlantirishdagi pedagogik imkoniyatlarini tizimlashtirish imkonini berdi. Jumladan, oilada tarixiy xotirani shakllantirishga qaratilgan suhbatlar, shajarani o‘rganish, oilaviy qadriyatlarni targ‘ib etish kabi faoliyatlar mahalla miqyosida o‘tkaziladigan ma‘naviy-

maʼrifiy tadbirlar, tarixiy sanalarga bagʻishlangan uchrashuvlar, nuroniylar bilan muloqotlar va madaniy meros obyektlariga uyushtiriladigan ekskursiyalar bilan uygʻunlashtirilganda yoshlarning milliy tarixga oid bilimlari hamda qadriyatlarga sodiqlik darajasi ortishi aniqlandi. Bu esa milliy tarixiy tarbiyaning mazmunini boyitish bilan birga uning amaliy samaradorligini ham taʼminlaydi.

Shuningdek, tadqiqot davomida oila va mahalla hamkorligining samaradorligini belgilovchi pedagogik omillar aniqlandi. Ular qatoriga ota-onalarning tarbiyaviy kompetentligini oshirish, mahalla institutining maʼnaviy-maʼrifiy faoliyatini takomillashtirish, tarbiya jarayonida milliy tarix va madaniy merosga oid innovatsion taʼlim texnologiyalaridan foydalanish hamda yoshlarning ijtimoiy faolligini qoʻllab-quvvatlash kiritildi. Ayniqsa, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositasida milliy tarixiy merosni targʻib qilish yoshlarning tarixiy bilimlarni oʻzlashtirishiga va tarixiy voqealarni tahliliy baholash koʻnikmalarini rivojlantirishga xizmat qilishi aniqlandi.

Natijalar asosida milliy tarixiy tarbiyani takomillashtirishning konseptual modeli ishlab chiqildi. Mazkur modelning asosini —oila – mahalla – taʼlim muassasasi integratsiyasiga tayangan hamkorlik tizimi tashkil etadi. Modelda tarixiy xotira, milliy qadriyatlar, maʼnaviy meros va fuqarolik masʼuliyati oʻzaro bogʻliq komponentlar sifatida talqin qilinib, ularning yoshlar shaxsini shakllantirishdagi oʻrni ilmiy jihatdan asoslab berildi. Natijada oʻquvchi-yoshlarda milliy oʻzlikni anglash, tarixiy merosga hurmat, Vatan taqdiriga daxldorlik hissi va fuqarolik pozitsiyasining mustahkamlanishi kuzatildi.

Tadqiqotning muhim natijalaridan biri sifatida oila va mahalla hamkorligi asosida amalga oshiriladigan milliy tarixiy tarbiya jarayonining profilaktik ahamiyati ham aniqlandi. Yaʼni, mazkur hamkorlik yoshlarni turli yot gʻoyalar, madaniy begonalashuv va maʼnaviy tahdidlardan himoya qiluvchi ijtimoiy-pedagogik mexanizm vazifasini bajarishi asoslandi. Bu esa milliy tarixiy tarbiyaning nafaqat maʼnaviy-maʼrifiy, balki ijtimoiy xavfsizlikni taʼminlashdagi ahamiyatini ham koʻrsatadi.

Umuman olganda, olib borilgan tadqiqot natijalari oila va mahalla hamkorligi asosida milliy tarixiy tarbiyani tashkil etish yosh avlodning tarixiy ongini rivojlantirish, milliy qadriyatlarga sodiqligini mustahkamlash, maʼnaviy barkamolligini taʼminlash hamda faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning samarali pedagogik mexanizmi ekanligini tasdiqladi. Mazkur natijalar milliy tarixiy tarbiya tizimini yanada takomillashtirish, uning metodik taʼminotini boyitish va amaliyotga innovatsion yondashuvlarni joriy etish uchun muhim ilmiy asos boʻlib xizmat qiladi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari tahlili shuni koʻrsatadiki, globallashtirish jarayonlarining jadallashtirishi, axborot oqimlarining kengayishi hamda madaniyatlararo integratsiyaning kuchayishi sharoitida yosh avlodning milliy tarixiy ongini shakllantirish va rivojlantirish masalasi dolzarb pedagogik muammolardan biri sifatida namoyon boʻlmoqda. Mazkur holatda oila va mahalla institutlarining tarbiyaviy imkoniyatlaridan samarali foydalanish milliy oʻzlikni anglash, tarixiy xotirani saqlash va maʼnaviy merosning uzviy davomiyligini taʼminlashning muhim omili hisoblanadi. Tadqiqot davomida aniqlangan natijalar ushbu jarayonning

samaradorligi tarbiya subyektlari o_rtasidagi hamkorlik darajasi bilan bevosita bog_liqligini ko_rsadi.

Ilmiy adabiyotlar tahlili hamda tadqiqot natijalarining qiyosiy tahlili oila va mahallaning tarbiyaviy funksiyalari o_zaro integratsiyalashgan holda amalga oshirilgandagina milliy tarixiy tarbiya yuqori samaradorlikka erishishini tasdiqladi. Oila shaxsning dastlabki ijtimoiylashuv muhiti sifatida tarixiy qadriyatlar, urf-odatlar va milliy an’analarni singdiruvchi asosiy institut bo_lsa, mahalla ushbu qadriyatlarni ijtimoiy tajriba darajasiga olib chiquvchi va jamoaviy ongda mustahkamlovchi muhim ijtimoiy-pedagogik makon vazifasini bajaradi. Shu sababli mazkur institutlarning alohida faoliyati emas, balki ularning maqsadli va tizimli hamkorligi yoshlarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishda hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo_ladi.

Muhokama jarayonida olingan natijalar zamonaviy pedagogik yondashuvlar nuqtai nazaridan baholanganda, milliy tarixiy tarbiya jarayonida aksiologik, kompetensiyaviy va ijtimoiy-madaniy yondashuvlarning uyg_un qo_llanilishi muhim metodologik asos ekanligi aniqlandi. Ayniqsa, aksiologik yondashuv yoshlarda milliy qadriyatlarga nisbatan ongli munosabatni shakllantirishga xizmat qilsa, kompetensiyaviy yondashuv tarixiy voqea-hodisalarni tahlil qilish, ulardan xulosa chiqarish va fuqarolik pozitsiyasini namoyon etish ko_nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Bu esa milliy tarixiy tarbiyani faqat bilim berish jarayoni emas, balki shaxsning ma’naviy va ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantiruvchi uzluksiz pedagogik tizim sifatida talqin etish zarurligini ko_rsadi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari oila va mahalla hamkorligining mavjud amaliyotida ayrim muammolar saqlanib qolayotganligini ham ko_rsadi. Xususan, ayrim hollarda otionalarning tarixiy-tarbiyaviy bilimlari yetarli emasligi, mahalla miqyosidagi ma’naviy-ma’rifiy tadbirlarning tizimli tashkil etilmasligi hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish darajasining pastligi milliy tarixiy tarbiya samaradorligiga salbiy ta’sir ko_rsatmoqda. Bu esa oila va mahalla faoliyatini ilmiy asosda muvofiqlashtirish, tarbiyaviy ishlarning metodik ta’minotini takomillashtirish hamda pedagogik hamkorlikning innovatsion shakllarini joriy etish zaruratini yuzaga keltiradi.

Muhokama natijalariga ko_ra, milliy tarixiy tarbiya samaradorligini oshirish uchun oila, mahalla va ta’lim muassasalari o_rtasida uzviy integratsiyaga asoslangan tarbiyaviy tizimni rivojlantirish maqsadga muvofiqdir. Bunday yondashuv yoshlarning tarixiy ongini mustahkamlash, ularda milliy g_urur va vatanparvarlik tuyg_ularini rivojlantirish, shuningdek, turli ma’naviy tahdidlarga nisbatan mafkuraviy immunitetni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, tarixiy merosni targ_ib etishda raqamli texnologiyalar, interaktiv ta’lim vositalari va innovatsion pedagogik metodlardan foydalanish tarbiyaviy jarayonning mazmunini boyitib, uning ta’sirchanligini oshiradi.

Demak, tadqiqot natijalarining ilmiy-pedagogik tahlili oila va mahalla hamkorligi asosida tashkil etilgan milliy tarixiy tarbiya tizimi yosh avlodning ma’naviy barkamolligini ta’minlash, milliy o_zlikni anglash darajasini yuksaltirish hamda tarixiy xotirani mustahkamlashning samarali mexanizmi ekanligini ko_rsadi. Mazkur yondashuvning nazariy va amaliy jihatdan takomillashtirilishi esa zamonaviy ta’lim-tarbiya tizimining ustuvor vazifalaridan biri sifatida alohida ilmiy ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Olib borilgan tadqiqot natijalari oila va mahalla hamkorligi milliy tarixiy tarbiyani tashkil etish va takomillashtirishning muhim ijtimoiy-pedagogik omili ekanligini ilmiy jihatdan tasdiqladi. Zamonaviy globallashtirish sharoitida yosh avlodning milliy o‘zligini anglashini rivojlantirish, tarixiy xotirasini mustahkamlash hamda ajdodlar merosiga hurmat ruhida tarbiyalash masalalari o‘zining dolzarbligi va strategik ahamiyatini saqlab qolmoqda. Mazkur vazifalarni samarali amalga oshirishda oila va mahalla institutlarining uzviy hamkorligi muhim tarbiyaviy resurs sifatida namoyon bo‘ladi.

Tadqiqot davomida milliy tarixiy tarbiya shaxsda tarixiy ong, milliy g‘urur, vatanparvarlik, fuqarolik mas‘uliyati va ma‘naviy qadriyatlarni shakllantirishga xizmat qiluvchi murakkab pedagogik jarayon ekanligi aniqlandi. Ushbu jarayonning samaradorligi oila tomonidan berilayotgan dastlabki tarbiyaviy ta‘sirning mahalla muhitida davom ettirilishi va ijtimoiy tajriba bilan boyitilishiga bog‘liqdir. Shu jihatdan, oila va mahalla hamkorligi tarbiyaviy faoliyatning uzluksizligi hamda izchilligini ta‘minlovchi muhim mexanizm sifatida baholandi.

Tahlillar natijasida oila va mahalla hamkorligi asosida milliy tarixiy tarbiyani takomillashtirishning ustuvor yo‘nalishlari belgilandi. Jumladan, ota-onalarning pedagogik va ma‘naviy kompetentligini rivojlantirish, mahalla institutining tarbiyaviy salohiyatini kuchaytirish, milliy tarix va madaniy merosga oid ma‘rifiy faoliyatni tizimli tashkil etish hamda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish ushbu jarayonning muhim shartlari sifatida e‘tirof etildi. Shuningdek, yoshlarni tarixiy-madaniy meros obyektlari, milliy an‘analar va ajdodlar qoldirgan ma‘naviy boylar bilan yaqindan tanishtirish tarixiy xotirani rivojlantirishning samarali vositasi ekanligi asoslandi.

Tadqiqot natijalari asosida oila, mahalla va ta‘lim muassasalari hamkorligiga tayangan integrativ tarbiya modelining milliy tarixiy tarbiya samaradorligini oshirishga xizmat qilishi aniqlandi. Mazkur model yoshlarning tarixiy tafakkurini rivojlantirish, milliy qadriyatlarga sodiqligini mustahkamlash, ma‘naviy immunitetini kuchaytirish hamda faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish imkonini beradi. Bu esa o‘z navbatida jamiyatning ma‘naviy barqarorligi va milliy taraqqiyotini ta‘minlashga xizmat qiluvchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, oila va mahalla hamkorligi asosida milliy tarixiy tarbiyani takomillashtirish yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, ularda tarixiy merosga nisbatan mas‘uliyatli munosabatni shakllantirish hamda milliy o‘zlikni anglash darajasini yuksaltirishning samarali pedagogik yo‘nalishi hisoblanadi. Mazkur tadqiqot natijalari milliy tarixiy tarbiya tizimini yanada rivojlantirish, uning metodik asoslarini boyitish va amaliyotga innovatsion yondashuvlarni joriy etish uchun muhim ilmiy-nazariy hamda amaliy ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, tadqiqotda ilgari surilgan ilmiy g‘oya va tavsiyalar oila, mahalla hamda ta‘lim muassasalari hamkorligini takomillashtirish orqali yoshlar tarbiyasining sifat va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. O_zbekiston Respublikasi Prezidentining ma‘naviy-ma‘rifiy islohotlar bo_yicha farmon va qarorlari.
2. Inglehart R. Modernization and Cultural Change.
3. Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq.
4. Karimov I.A. Yuksak ma‘naviyat – yengilmas kuch.
5. UNESCO. Education and Cultural Heritage Reports.
6. Mahalla tizimi faoliyatiga oid ilmiy tadqiqotlar to_plami.
7. Pedagogika nazariyasi va tarixi bo_yicha darsliklar.
8. O_zbekiston Respublikasining —Ta‘lim to_g_risidalgi Qonuni.
9. Oila va mahalla tizimini rivojlantirish konsepsiyalari.
10. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo_yicha ilmiy maqolalar.
- 11–13. Muallifning ilmiy xulosalari va tahlillari.

Global
Science
Publication